

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 1.

НА ЦЕТЊИЊУ, У СУБОТУ 21. АПРИЛА (3. СВИЊИЈА) 1873.

ГОДИНА I.

ЦРНОГОРЦА издава јед. лет. листом. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. ф. 6; по год. 3; четврт год. ф. 1. 50, и. За СРБИЈУ г. ф. 7; по г. ф. 3. 50; четврт г. ф. 1. 75. и. За друге земље год. ф. 8; по год. ф. 4; четврт год. ф. 2. За огласе плаћа се за ред 5 новина. Предлата и све поруџбине шљу се администрацији, а дописи уредништву на Цетиње.

ЧИТАОЦИМА.

Мјесто „Црногорца“, који је забраном од стране турске, мађарске и аустријске владе био ограниченим на саму Црну Гору, почиње данашњијем чином излазити „Глас Црногорца“.

„Црногорац“ је морао престати излазити, јер да смо га могли и даље издати и са материјалном штетом, пошто је највећи број претплатника њом забраном одбио, цијељ неби била свакојако постигнут. Јер „Црногорац“ није био ни покренут само за Црну Гору. „Црногорац“ је имао задаћу, да буде тумач осјећања и жеља свега Српства, да буде слободни вјесник патећа Српства свеу народу и свијету са слободнијех висина црногорцијех, да буде борац за мисао и тежњу свекогкога народа нашега. А затворен у саме границе Црне Горе то није могао постигнути.

Да би се тако дохватили свога поља, и издјавили незгоде, у коју смо пали, спремили смо се за издавање овога листа.

Можда ће когод запитати: какав нам је програм? Ми држимо да нам није потребно излагати га. Ко познаје „Црногорца“, познаће и „Глас Црногорца“. Против незаконности и неправичности, која би се чинила, или хтјела чинити над народом нашијем у садњијем појединијем дјеловима његовијем, као и за нашу непоречну потребу и непоколебљиву тежњу народну за потпуно ослобођење и уједињење — постојано и одважно вада ће се чути „Глас Црногорца“. С овим, мислимо, да смо све рекли. А то је: у појединачкој борби нашега народа ми ћемо најодважније помагати му да се одбрани и одржи у саданости против непријатеља његовога развитака и опстанка, а у исто вријеме борити се за највећу и једину мисао нашу — за политичко народно целокупно ослобођење и уједињење и то у најскоријој будућности, која наша мора бити. Ова тежња наша са свијем природно обима и тај задатак, да негујемо и одржавамо братску сvezу и узајамно потпомагање наше са сродном нам словенском браћом с једне, а с народима, с којијема су нам једнаки интереси, с друге стране. Томе задатку одговараћемо живо и најрадосније. По себи се разумје, да нам је општа, као и наша, слобода мила, и за то ћемо и све слободњачке побрете у свијету са симпатијом пратити.

И по томе се надамо, да ће нам похитати на сусрет наши стари, а са старијема и нови пријатељи. Не само одзив у прошле двије године, него и нестрпљивост, којом смо питани, кад ће почети излазити нов лист, оживљује нас у нади, да ће нови претплатници увећати коло нашијех старијех пријатеља. Још са „Црногорцем“, док је сав главни рад био на самоме уреднишву, стекли смо својијем одлучнијем правцем и радом љубав и наклоност у нашем читалачком свијету. Та љубав, надамо се, да ће нам остати сачувана и по данас у толико више, што смо стекли и више радника на страни. И нећемо допста жалити свога труда, да одговоримо нашем задатку и очекивању народном.

Цетиње, 20. Априла 1873.

СИМО ПОПОВИЋ,
Издаваоц и уредник.

КО НАМ СТОЈИ НА ПУТУ?

Ни о једном јевропском политичком питању није толико писано и мачем и пером, колико о тако званом „источном“, које садржи у себи и наше народне ослобођење и уједињење. Па да је и још толико, нама не може никада доста ни сувише бити, пошто се тиче живота и будућности наше. Па за то и ми сами, потакнути њекијем изјавима, хоћемо да придружимо још коју

ријеч о томе питању, досадањијем нашијем.

Како је већ у цијелом народу нашем жива мисао о ослобођењу и уједињењу његовом, и како је свијест његова већ толико оживила и расламљена, да би он готов био на сваке жртве, није без значаја питање, које се у народу нашем на свакој страни чује: кад ћемо се ослободити и зашто се неослобођамо? Очеvidно казује ово питање њеку неизвјесност, т. ј. ко нам стоји на путу? Да ли ми сами, наша немоћ и неодважност, или ко други?

Мислимо да је доста један поглед на стање нашега народа и на одношај пријатељскијех и непријатељскијех јевропскијех држава према њему, или опширније рећи према источном питању, па да те неизвјесности нестане.

Источно питање је по себи сасвијем просто и лако, али га замршују велике силе својом властољубивошћу и освојачком тежњом.

Такво миљење изрекао је један од првијех историка новијега доба, и дигста све прилике, кроз које је источно питање до данас прошло, најјасније потврђују то.

Јасност источнога питања и лакоћа ријешања његовога данас мора већ свакоме очевидна бити. Запитајмо се само: је ли право или није да милијони хришћанскога народа стоје још једнако у стању, у којем су од толико вјекова, у ропству најсрамотнијем, у јарму мухамеданства, заклетога крвника вјере Христове?

Које суровост и властољубивост није природни разум уништила, сваки ће рећи и признати, да је неприродно и неправично стање источнијех хришћана.

Што освојач и властољубац држи и доказује, не мора бити праведно. Он хоће послушност, хоће ропство својијех народа, а народи имају сасвијем природно право своје, да збаце са себе јарам њихов. Народ као и човјек има једно право, које му нико не може за увијек одузети, т. ј. право на слободу и на све што му слобода даје, као образовање и благостање његово. Ко хоће да му узме то, или који му неда, да дође до тога, тај је тирац, тај чини неправу. А то је Турска. По томе обратно наш робујући народ је сасвијем у праву.

Узмимо ствар и с друге стране.

Било их је, а има их и данас, који говоре, да је исток варварски, да су његови народи необразовани, да су неспособни за самостални живот, да њима треба „носити цивилизацију.“

Кад би и било то истина, не треба заборавити, да Турска није та држава, која ће своје народе просвјетити. У њој је турски елемент господарећи, а хришћани немају никаква права до робовања. А баш тај елемент освједочно је, да је неспособан за цивилизацију. Турске реформе по јевропску постале су јавна обмана, да перечемо лаж.

А ако она ријеч, „да источни народи нијесу способни за самостални живот“ значи, да они ваља да остану или у своме садањем стању или да припадну којој другој „цивилизованој“ држави, онда је то приговор најништавији, најнедостойнији човјечности и духа времена данашњега. Слобода се хоће народу за његов развитац. А те нећају

данас хришћански народи ни у Турској, ни где је имати под другијем силама, јер би они ипак остали робови, а добили само нове господаре. А они не само да пеће то због тога, што имају снаге, да се противе томе, него су они показали најјасније да су и способни за развитац и најбоље напредовање с временом.

Историја је забиљежила народе и државе, које су долазиле до вршка моћи душевне и материјалне, као што је Грчка и Рим, па су по природном закону пали. Нашем народу као и другој робујућој браћи његовој није се ни дало да дође до тога. Он није дакле ни био у добу, старости народне, он је сили подлегао и он баш сад младалачком снагом показује се да хоће и да може да тежи ономе савршенству, које је намјењено човјечанству.

Да не спомињемо Србију и Црну Гору, које се данас већ могу поносити својијем напретком, узмимо од реда Хришћана у Турској, и видићемо да су они једини радни, производни, умни. Напротив турско племе огрезло је у глупости и лениности. Сам султан турски Махмуд II увиђао је то, па за то је и покушавао, да Турској даде вид јевропске државе, само је он у својој ревности заборавао, да се то не може учинити укидањем јаничара и увођењем новијех установа. Труло дрво можеш крхати до посљедње мрве, али од њега ништа нећеш изградити. Ето и па светској бечкој изложби, Турска ће заузети пристојно мјесто, али Јевропа, ако усхтје гледати, видиће, да је оно све дјело руку и ума хришћанскијех народа и ако буде праведна, мора ће се згрозити при помисли, шта би ти народи урадили, колико би успјели, да нијесу у ропству, да су самостални.

Кратко и јасно да кажемо. Хришћански народи имају природно право на слободу и они га живо осјећају; они су способни за живот и напредовање, јер су радни и душевно богато одарени. С тога гледишта не може им нико одрицати право на самосталност. И с тијех разлога не само да ће угњетачи њихови морати пасти и пропасти, него ће за срамоту, коју због судбине њихове Јевропа сноси, бити одговорни и сви они, који подржаваху и подржавају ово стање Хришћана.

С обзиром на сва права и својства источнијех хришћанскијех народа, источно питање јесте дакле са свијем јасно. Осјећајући се потпуно способнијем за живот и општи развитац и имајући чисту свијест о својем праву на самосталан живот, они и теже неодобљиво за својом слободом и самосталношћу. А пошто им се оно не може одрећи, мора им се и ова тежња допустити. Но с тијем постаје и ријешење источног питања лако.

Источни хришћански народи остали су како рекосмо непросвјетљени и назадни за то што су под Турском. Они се исто пеће моћи развијати и напредовати, ако их која друга ма и „цивилизована“ држава присвоји, јер је правоме развитаку народном услов његова права, потпуна народна слобода. Они су међу тијем показали, да су кадри самостално живити и напредовати, изјавили су и изјављују, да то хоће, и да ће се одсудно борити против свакога, који им то ускраћује. Имали дакле другога, праведнијега и циљесходнијега ријешења источног питања од тога, да се исток остави источнијем народима.

По таквом схватању неспорно је, да је источно питање и јасно и лако. Но такав поглед на источно питање оснива се на претпоставкама правичности, за којима садашност залуд чезне. Такав поглед може имати само космополита, који очекује да се оствари слобода и братство свију народа, свега човјечанства.

Ми, који чезнемо тек за својом слободом, ми који слушамо сваки дап вапај наше браће у јарму туђинском, ми се неможемо заносити таквијем узвишенијем идејама, ми неможемо чекати на то вријеме, јер је оно за нас далеко. управо изгубљено, кад би садање стање потрајало. Ми вјерујемо ону истину, да ово „јасно и лако“ питање, велике силе замршују и отежавају својом властољубивошћу и освојачком тежњом. То ће рећи: неке од јевропских сила имају свога интереса у опстанку Турске и оне га се пеће одрећи, макар ми колико жигосали тај интерес њихов неправичношћу и пасивном. И ако брзијех дана дође, да Турска изгуби сваки изглед на опстанак, оне ће онога часа скинути својој политици маску и показати је у чистој форми — освојења. Због тога и само због тога постало је источно питање велико и опасно, због тога се епче на њега, да оно грози јевропском миру, због тога није оно до данас ријешено и ако је већ толико пута било на прагу ријешења, због тога је оно и данас најсвеће питање у Јевропи, која се већ сва претворила у сама „питања.“

С таквијем увјерењем ми морамо гледати на стање, у којем смо, и порад, који нам престоји. И онда нам и она неизвјесност: ко нам стоји на путу — ми сами или ко други? постаје чиста извјесност, да нам на путу нашега народног ослобођења и уједињења стоје јевропске силе. Но немијемо затајивати, да смо се и ми сами том околносту и сувише дали задржавати на путу свога дјела. Ми са истока често смо се окрећали к западу изгледајући сунце боље срце наше. И од самога хладног сјевера више него што треба чекали смо да нас огрије топлота слободе наше. Немислимо ни издалека са каквом сумњом Русији подилазити. Русија је силна и велика и нама братска држава. Она нас неће оставити без своје помоћи, и ми стојимо уз њу са нашом цијелом љубављу и наклоношћу. То важи нарочито за Црну Гору, коју данас покрену и чврсти пријатељски интереси вежу с Русијом. Али с оним жељемо да кажемо, да је у првом реду наша дужност, да рачунамо са својом сопственом снагом, на њу да се поуздамо. Јер шта је и дало нашу ствар у руке званијех и незванијех, него паша показана немоћ и неодлучност? Да остане дакле ријешење нашега питања нама самијема, треба нам да покажемо да имамо и доста снаге и пресудне воље за то. Па кад би нам још и онда ко стојао на путу, онда не би тај нико други био, него ми сами.

ГЕНЕРАЛ БЛАЗНАВАЦ, †.

Сваком је већ познат изненадни догађај у Србији, — смрт генерала Миливоја Петровића Блазнавца. Српске новине оплакале су тај губитак, који је Србију задесио. Живот и рад покојников биће из истијех и нашијем читаоцима познат. Ипак не провухтамо, да у овом првом броју нашега листа са саучешћем забиљежимо тај жалостни удес. Нећемо овдје наводити појединости из радног живота покојниковог, што су наше новине одавно, у своје вријеме, већ учиниле, али ћемо из једног уваженог листа биоградског навесити ријечи, с којима оцјењује живот и смрт генерала Блазнавца и с којима се патриотски и са свијем разборито обраћа народу српском.

„Нема Блазнавца, али је остао народ српски,“ те су ријечи врло значајне и цуне истине. Колико је удара претрпио народ српски од пропасти своје самосталне велике државе до данас, да је при свакоме виду у очајање, да је изгубио наду у будућност, што ће рећи, поуздање у себе

и њега давно већ неби било. Ја данас само наше народне пјесме Илијаду, а име народа нашега стајало бр старијех Грка. Али жестоки ударци само су личили народ наш. Он се вазда борио, а ник се није уморио. То га је до данас одржало, и ће му и по данас остварити његову крајњу тежњу. Нема сумње, да је осјећљив губитак у нестанку свакога борца за народну величину, али док је живе снаге народне, ми не само не смјемо духом клонити, него морамо још живље прегнути, да губитак накнадимо. Народ, који је толико свјестан и који хоће да је слободан и самосталан, тај ће вазда имати и синова, који ће радити, да се народна жеља испуни. С тијем увјерењем треба да ми храбримо један другог, а нипошто се не смјемо омалодушавати ма и највећијем губитком. А ти синови народни особито треба да имају вазда пред очима ону опомену, коју им је смрт Блазнавцева дала — „а ће они за себе и живот свој највише урадити, који за народ и велики задатак народни одважно и постојано радили буду.“

Ево тога чланка из „Браника“:

„Ми и народ наш, који још под првим утиском ненадне и ране смрти његове стојимо, осјећамо, да, дубоко осјећамо велики губитак, велику празнину, коју је смрт његова у највишем кругу на влади народа оставила — осјећамо и дубоко сажаљевамо тужну судбину: да лијеп напредак и многостручан развјат народни, који на срећу нашу на све стране опажамо, да тај напредак и развјат морамо да плаћамо тако скупином жртвама: највећима у народу нашем. Занста чудан и тужан појав!“

Појав тај силно нас принуђава, да један поглед на страну и на скору прошлост нашу бацимо и паралелу повучемо између два одјељка народа нашег и нове судбине његове.

Погледајмо за час на скору прошлост Црне Горе. Шта видимо тамо. У славној малој на закључку српског народа утврђеној тачкици видимо једну велику слику — видимо кнеза Данила Као Прометеја привезан за огромну стјену упетљан и везан ланцима усамљености, стјеснености, зависти и свакостручни противности — напреже се и упише гигантски дух тај и очајнички одважно бије ланцима тиња и пробија огромне и тврде стјене и крчи пролаза љепшој будућности народној: Али у тој силној борби у пола успјеха свога пада на једанпут од мучке крвничке руке.

Паде кнез Данило — паде Црна Гора — одјекну тужан одјек по народу српском.

Ал није тако било.

Остао је Мирко — да с челичном руком одржи напредно стање, које је кнез Данило силним напором створио, витешком главом својом платио. Њешто мало времена прође а смртна бољетина уграби Мирка са овога свијета. Многи се поплашише за будућност Црне Горе нарочито са младости кнеза Николе. Али крвава несрећа и пад кнеза Данила и ненадна смрт војводе Мирка очеличише груди и срце младог црногорског кнеза а улише народу у Црној Гори љековити балзам увјерења, да срећа њихова у слоги, љубави и енергији лежи — и ено Црне Горе снажније и напредније, него што је икада била.

На владу народа у Србији стаде кнез Михаило. Из хаоса страсти и глиба застајалости изчула он снажном руком и великим умом народ и земљу и покрену и поведе га наглим кораком, бујним полетом и сјајним успјехом великом задатку — великој и сјајној будућности његовој. Али у половини његовог благословеног дивног и великог рада обори га као громом из ведре неба крвава и паклена катастрофа топчидерска.

Пропаде Србија — мадо је груди српски било, из који није у том црном ужасном тренутку, тај тужан узвик излетио.

Али није Богу хвала тако било.

Нашао се Блазнавац, да снажном руком одржи стање, које је кнез Михаило са народом својим створио, али злом и црном судбином, својом владалачко-патриотском главом платити морао. Ето мало времена прође, а зла болест и црна смрт уграби пам и Блазнавца. Чудан и ужасан појав! Тамо кнез Данило — овдје кнез Михаило — тамо војвода Мирко — овдје генерал Блазнавац — тамо и овдје пада велики владалац у по рада свога од крвничке најемничке издајничке мучке руке — тамо и овде падају за кратко време под ударом ненадне смрти два велика човјека и патриота као велики пратиоци велики владатеља своји — који и у смрти иза њих дуго незаостају и тек најужасније свршених брзо за њима и њима одлазе. Јединствен ужасно вели-

кнез Михаило остао је до данас од српског народа млад Обреновић кнез и син ликог кнеза Михаила!

Земља и народ, који су родили великог Михаила и значајнога Блазнавца родиће и дили су и друге — који ће славним и вели стопана њиховима народ српски великој и будућности водити и с помоћу Божијом и наро српског одвести. И као што је незаборављени влики владатељ српски пок. кнез Михаило постојано и славно пред народом својим сјајној будућности српској корачао и као што је велики Блазнавац десна рука већком предузетку његовом био — тако ће у Бога се уздамо, млади Обреновић смело и одважно корачати напред на започетом славном путу к срећи, величини и уједињењу народа српског, а велики патриоти српски и доглавници његови помага ће га, као што је и Блазнавац помагао великом кнезу Михаилу. Млада живота пуна Србија — витешки врлина пун народ српски не сије, неможе из пола пута застати.

Велике тужне и крваве жртве ове и велики губитци, које је народ српски у скорој прошлости претрпио и поднео, то је оно велико трагично искушење, којим судба и природа куша срце и душу народа да ли је дорастао и очеличио се за велика дела, за велики задатак народни.

Ненадни и велики губитак, који смо ови дана претрпели, очеличиће душу и срца наша. То ће нам бити престоказ вечне судбине, да нико није са животом својим сигуран, до онај који у делима својима вечно живи. То ће нам бити свиња и нарочито доглавницима владаочевим и првацима у народу истина тужна али света опомена и побуда, да ће онај за себе и живот свој највише урадити, који за народ и велики задатак народни одважно и постојано радио буде. Тако ће се накнадити губитак, који је народ и владалац у покојнику изгубио. Народ српски неће бити ни од сада без велики синова и патриота своји.“

Д О П И С И.

Из ХЕРЦЕГОВИНЕ, 6. Фебруара. — Данас је Турцима аџински курбан-барјам. Данас сваки ко књања по једнога овна, а ко може и два или три, закоље и турској фукари на комадиће дјели. Данас ће који Турчин Турчина среће честита му „ајри“ или „бумбарехосум“ барјам Мујага, Асага, Авдага! и т. д., па се после загрле и рекао би човјек да се по три пут побљубе као оно у нас — не било примјењено — о Божићу или о Ускресу, али се не љубе но један другога пољуха негђе близу уха. Иду једни у других по кућача за два дана засобце сушећи филцан иза филцана каву, а трећи је женски дан. — Данас се износе бајаги чибуди, обукују најљепше аљине и тобоци по по оке најфинијега дувана, праве душе пророкове. Кроз ова три дана нико не носи кресиво ни ужијалице уза се, по истом вагром прве луле нажиже посљедњу. Свакоме се на лицу чати стоструко презирање свакога ко се крсти па макар ко био а чини се свакоме у својој глави да је свечев брат а Богу рођак у милости постануо. Данас се и ишутра не смије ништа лудо ни смијешно међ Турцима ни помислити а камоли проговорити но најбоље им се с пута уклонити. Требало би странцу чојку међ њи негђе шјести па слушати како ова два дана о своме јунаштву говоре, како спомињу старе своје јунаке пристављајући свакоме: „Ала раметале!“ (Бог га упокојио), па још нешто: како они разлажу о свјетским дјелетима, о њновим манама и владању; еле у једну ријеч решетају сву свјецку не само политику него богме и дипломатију. Машала! Машала!

Привовиједали су ми како је једном некакав Ага укорио свога чипчију: „Видиш ли влаше! шта се ради и како Турци господују о барјаму.“ А чипчија га упитао: „Ма окле добављате вино и ракију?“ а Ага: „какво вино и ракију влашка фукаро!? то пак ваћи (чисти) дин не подноси.“ Сад ће чипчија одговорити Аги: „Ага мој, златни Ага! ја ти не бих дао један наш божић

...а на не
...е Божић пита
...а знам што је ваш
...урке било кад би вам
...и је приповиједао твој
...иом сусрело на путу
...ри видећи Божића сата
...ије му кротко калуђерски
...ро манитове!“ а Божић ће му одго-
...“Бог ти добро дао ручку без вечере!“
...нас ће босански и херцеговачки владике
...ивати наше и везире, калемке и мудире,
...морију крете испод мантија увући, а само
...се златни сипири около грла сјају кроз
...ду — као мјесец кроз јелове гране — па
...сви консули иду у дотичном одјелу, по не
...знам како се овим посљедним с турским забити-
...ма очи сусретају; је ли на нашу србску слику
...али на некаку модерну политику, коју ја не
...бих знао наших изтомачити, него сам чуо од
...гласовито јунака и црногорског паметьака пок.
...Стефана Перкова Вукотића да се зове „мазалица.“

Из ЗЕТЕ 17. Априла. — Чули смо, да ће мјесто забрањеног „Црногорца“ излазити нов лист „Глас Црногорца“ па се томе јако радујемо, једно да можемо опет читати наше омиљене цетињске новине, а друго због тога, да опет имамо ње, наше тешке јаде изјављивати. И ево вам једно недјело турско, да видите што подноси зетски народ под турским господарством.

Царска обећања која су шљана преко царских вебила, да сваки може једнако уживати права, она су више путах погажена, па једно и сада овом приликом. У Врањ су православни хришћани направили цркву и по допуштењу царском и заузимање консула Руског, који је зато највише настојавао, ставили су звоно од 80. ова на своју цркву, које је стојало неко вријеме, али фанатични турци из Подгорице подговоре Врањског поглавцу турчина, Хасан-алију Пепића, те са својим друштвом исто звоно ришћанско обале са звоника, па га слоше свега у комаде само да немају ришћани једнакости са турцима, него да знају да они не могу бити у царској земљи равни с њима.

Ришћани како то разумију и виде да им је звоно обале и све с маљем на комадиће сломили. дигну побуну у Врањ, да се бију са турцима; Нато турци устају и са многијема се побију али јадни ришћани ништа нијесу могли учинети јер их је било мало, те тако исти Пепићи бојећи се Скадра рекву: да га је сложио Ришћански поп Јован Црногорац, само да се земљи царева смутити, и да покољ буде у зету. Ово је потврдио и забит Подгорички Халим Спахија, да то није истина, да су га сломили Пепићи него поп Црногорац, који је парох у истом селу. А то је Халим због тога чинио, да би прикрио турке подгоричке који су подговорили у Врањ турке, теке да се звоно сломи, надајући се ако ова ствар лако прође да и друга звона по Зети полове, да се није звона ришћанскога чути неможе.

За ову ствар пођоше главари ришћански из Врања и из Зете: Крсто Стојов, Томо Хасанов, Михат Алигрудћ, Божо Пелићев и Поп Косто, да траже у Скадру право код свога консула и код наше, јели им слободно живјети у царској земљи, и држати свој закон, ако није, ондај да траже другог покровитеља, који ће их моћи бранити да им се зулум не чини од Турака.

Они су понијели све кључеве од својијех цркава из Зете да их предаду консулу Руском да више ниједну отворати неће, кад им се лозе звона, и кад слободе немају у закон свој, да их он држи, док им ту слободу изрази ће он зна.

Сва страдања народња која народ у Зети подноси толика су да се описати немогу, која се чине по наговору онџих зликовацах турскијех који су вагда ришћанима зулум чинили, па им се сада криво чини да то не раде, а то су из Подгорице, и из Зете; Јусо Мучин, Ахмет Смајов, Абдо Елов, Хасан-бег Аверић, Алија Крић, Аало Левкић, који икада мира дати народу неће, док их неби турска влада уклонила, као штоје то у Скадар учињела, те ришћани данас мирно живе, а народ наш у Зети јако гине и страда, почем их нема ко заступати, а ришћани су вагда гоњени били, како што смо више пута из Зете јавили.

Ово сам хтијо давно јавити, али сам чекао да ваше новине почну опет излазити. (И ми смо разумјели за ову ствар. Само нам није познато, је су ли Зећани кључеве својијех цркава посли-

...руског консула, па не знамо ништа није договорено. Нећемо судити о умјесности тога кривца, а потјеђамо нашу браћу у Зети, да не забораве ни на своју сопствену снагу. „Мило за драго“ то је била политика коју су Срби од косова према Турцима водили. У.)

ПЕРАСТ, 2. Марта. — Допустите, да гас молимо, средством уваженог нашег листа пред свијетом свијетом, следећући јавног знања до-стојни случај.

Прошлог пролећа сила воде срушила је стијену на којој се цијело здање овдашње православне цркве наслања. — Немлим овим случајом расковани пројом, на првој подобној згоди пријетио је цовући за собом и сами толиким тешким мукама засидани храм а ово общество у жалостном положају није било кадро предузети никакву мјеру за предупредити грозеће зло.

Странац је био тај тренутак јер се је морало радити без дангубе а средства су оскудјевади. — У тако безнадежној околности, задахнути ушаљем, окренули смо се нашој једноплеменој браћи у Одеси, и код њих пађосмо готов откликом нашој прошњи тако да дужност и чувство налажу нам пријатну обавезаност њова имена изнијети свијету на видик:

Стефан Мих. Вучетић рубаља 50, Богдан С. Милиновић 15, Евгенија Баларић рођена Мрша 6, Марко Воиновић 4, Нико Павковић 10, Ристо Лучи 5, Љубо Злоковић 3, Стефан Матковић 10, Менделј Клади 2, Саво Гојковић 20, Симо Перазић 3, Васо А. Навреница 5, Петар Бравачић 10, Лазар Катурић 10, Мато Ђурановић 10, Иван Ђорђевић 15, Симо Лазаревић 25, Андрија Сеферовић 5, Михаил Воиновић 5, Видо Перазић 3, Ђуро Јакшић 5, Богдан Мариновић 3, Саво Шеровић 10, Марко Томовић 10. Свега руб. 244.

Прве 21 наволеон купили смо: по 5 руб. 93 коп. сваки који чине руб. 124. 53. Ове 20 последње по 5. 86 чине „ 117. 20. Први пут за вапор. „ 1. 43. Сада. „ 1. 35.

Свега руб. 244. 51.

Ове 51 капић ја сам додао за не разбијати злато Велика нам је утјеха што је име г. Стефана Вучетића је смо се надали виђет га т. ј. у чело записке, јер тијем што се и нас спомену јавно је доказао да природна наклоност његовог штедрог срца и ума, као магнит полусу, вагда је вјерна начелу ватрене љубави својем роду, од којег се он није никад ни словом ни дјелом одказао. Ово дично својство које га води кроз свој вијек он је наследио од оног незаборавног чо-вјека, чисто благородним наклоности и знатног разума који му је родитељем био и којег име и спомен учињених добротина у нашем народу неможе никад ни изчезнути ниш ослабити.

Ми смо прости људи не привикли красно-рјечју и бипраниям изразима кад нас срце побуђује. Молимо дакле г. Вучетића као човећу и сваког осталог на особ и свијех у једно који су нам без колебања у овој нашој невољи руку помоћи пружили, а на свему и Богу угодну сврху пожртвовали, молимо да они сами својој души преведу обшта чувства наше најдубље благодарности и најискреније признатељности; а да ово њово похвале достојно и примјерно дјело и нашим потомцима неби заборављено било ми смо већ у књизи црковних спомена записали име свакога из њих. —

Ово изјављујем у име православне обштинне перашке.

(И овај допис добијасмо у вријеме, кад „Црногорац“ већ није излазио. У.)

М. — САН ФРАНЦЕСКО, 16. Фебруара. — Јављамо сродницима пријатељима и познаницима да се у Сан-Францеско у Калифорнији 12 Фебруара у 5 сати у јутру ове године по кратком боловању преставила у. 38 години КРИСТИНА Н. ДАБОВИЋА.

Она је родом из Херцег-повског окружја, из села Мојдоша, од куће и племена Поробића.

Кристина Дабовић једна је од најватренији родољубкиња и узор Српкиња била, и смрт Кристинина задала је велики удар и бол овдашњем, и у околини овог предјела српског становништва.

Кристина је била Српкиња у правом смислу рјечи, добра мати и добра домаћица, и само кад би све Српкиње, не само овдје, него и у нашим странама овакве биле, Српство неби у главе морске, и на суву пропадало. —

Кристинино тјело сахрањено је 14. о. м. у два сата по подне, на сироводу погребном било је толико народа, да се нигда није у овој вароши, једној женској тако значајан сировод видити могао. Од куће донешено је тјело покојнице у цркву, гдје је опјело од г. протојереја Кедрованског и његовог персонала, по обреду православне вјере и цркве наше опојано. — За тим и на гробљу посљедње „со свјатими упокоји“ по-талним пјенијем са вјечнаја памјат свршено. — Царед присуствујући сав је трону од превелике жалости био и на сваком си сузи на очима опазити могао. — Срби су обе вјере, дознавши преко новина, а неки од пријатеља своји по 130 миља и више даљине изподолазили, да покојници посљедњу почит одаду. —

Увјеравам г. г. читаоце „Црногорца“ а нарочито оне, који су били овдје и дома отишли, да ту није ни једна особа била којој од туге и жалости срце потрошено није. Од премиле дјече, плач, вриска и јаук до самог неба чути се могао, за премилом мајком његовом. —

Кристинина је жеља била та, која је прави српски тип носила, да се њена дјечи од значајни људи Срба и Српкиња, имена надену.

Кристина оставља за собом вјерна мужа и петеро дјече, од којих два сина и три кћери, и по старјешинству имена им стављам: Славенка, Милан, Ђурђија, Милица и Душан.

Кристинин дом готово је сваки путник из Јевропе који је дошао као Србин амо посјетио, и свако је задовољан био тако, кад је гдје који полазно, да му је на срцу лежала да се опет јави, и каже гдје иде.

Кристина била је отлична и ријетка родољубка, која је живот свој дому, мужу, дјечи, и завичају српском као добра газдарица посветила; неброј нашег народа овдашњег тужи и тужиће, јошт за њом као за својом мајком и добротвором. Ми изгубисмо у њој искреног и поузданог пријатеља, која је нас знала у љубави и слози у свакој прилици одржати. — Љубезност и услужност према свакоме, добро и милостиво срце, поштење и умјереност бјеху женске врлине које ју красише; становник ове вароши Србин сваки је ту о малом и великом празнику, на велико задовољство отишао незаборавив посјету учинити; и то је управо један једини дом, за све особито Славјане отворен био. — И данас са Кристинином смрћу ова радост и утјеха изчезава. —

Кристино сестро наша, лака ти земља била, и међу нама пријатељски спомен, док нам срце у грудима бије.

Молимо вас, г. уреднице, да ово уврстите у ваш лист. Читаоцима вашим у Америци учиниће те стим велико задовољство, а извјесно и знацима покајнице у Боки, које Дабовић у својој превеликој жалости можда ни извјестио није. (Чинимо то радо, само нам је жао, што се допис до сада задржао ушљед забране „Црногорца.“ У.)

ЦЕТИЊЕ, 21. о. м. — Њихове Свијетлости кнез Никола I. и кнегиња Милева са својијем двијема најстаријема ћеркама кнегињцама Зорком и Милицом отпутовали су у прошлу суботу преко Котора у Италију. Њихове Свијетлости пођоше у Напуљ, да се тамо састану и поздраве са Њ. В. царицом руском, својом кумом, која се тамо већ од некога времена бави, и са Њ. В. царскијем В. В. великијем кнезом Владимиром и великом кнегињом Маријом. Њихове Свијетлости добили су врло ласкав позив за тај састанак и Њ. В. царица приуговорила им је частни долазак. Тако је у Дубровник дошао руски ратни брод „Рурик“, а у Бриндизу ставила је царица на расположење свој вагон.

Од Котора до Дубровника одвезле су се Њ. В. Св. Св. на ратном броду „Таурус-у“ који је аустријско правитељство наредило.

Њ. В. Св. Св. биле су прије поласка у цркву, на молитви за сретна пута, а за тијем је многобројни народ и пратио Њ. В. Св. Св. са топлим жељом да здраво и сретно путују и весело се врате. До самога Котора испратише Њ. В. Св. Св. г. г. Сенатори и многи други.

Њихове Свијетлости поћиће из Напуља у Рим, а одатле у Беч, на свијетску изложбу.

У кнежевској пратњи налазе се г. г.: Војвода Петар Стеванов Вукотић, први ађунат Њ. В. Св. г. Станко Радонић и два тјелохранитеља.

Овијем путем засвеједочава се и опет најјасније тјесни пријатељски одношај и наклоност царскога руског двора и Русије према свијетлом кнезу нашем и Црној Гори. За то жељимо са цијелијем народом сртан пут Њих. Свијет. и

да буде, боже дај, колико њима пријатан, толико земљи и народу нашем користан.

— Њ. Св. кнез Никола I. овластио је председника сената г. Божа Петровића, да за вријете његова одсуства управља и отпрвља све пољне државне послове.

Осим тога издала је Њ. Св. Кнез налог на све окружне начелнике и среске капетане, да пазе на ред и мир, нарочито са пограничним народима и властима.

— Г. Др. В. Богишић дошао је велике ведјеље на Цетиње, да, у добри час, отпочне свој рад. Према овоме отпада вјест коју су стране, а по њима и њеке наше новите јавиле, да је г. Богишић већ израдио законик и Сенат да га је већ одобрио.

Н О В О С Т И.

СРБИЈА. — Г. Јован Ристић, министар спољних послова и председник министарства дошао је у Беч. Биоградске новине неговоре ништа о његовом путу, до то да је отишао из Биограда и да ће га за вријеме одсуства заступити бивши намјесник г. Ј. Гавриловић. Из странијех новина дознајемо да је Ристић дошао у Беч да преговара са Андрашијем о спојењу српске жељезнице са турском и аустро-угарском. Мађарске новине изводе из Ристићева пута у Беч, да се влада српска одрекла пријатељства са Русијом и да сада тражи пријатељство Аустро-Угарске, којој је, веле, и за развитак и за опстанак нужно. Шта више „Унг. Лојд“ жестоко укорава Ристића због његове досадање политике и препоручује му нов, други правац, ако хоће да ужива милост мађарске државе!

„Вандерер“ напротив јавља, да је Ристић дошао у Беч да спреми долазак кнезу Милану, који ће доћи на свијетску изложбу и ту се састати са нашим кнезом Николом. Не знамо које је истина од овога двога.

СРПСКА ВОЈВОДИНА. — Ц. комесар, барон Мајтеви још једнако са свакојакијем вајемницима жари и цли у српској Војводини. Особито је занимљив његов помоћник, некадањи народњак Ђорђе Поповић, који се сада зове Папфи Ђеређ. Недавно отишао је у гимназију новосадску и покупио у њака „Историју света“ од Ст. Бошковића и „Читанку“ од Поваковића, као тобоже књиге, које су против Мађара и њихове државе, и забранио је, да се исте не смију више употребљавати.

Српски црквено-народни сабор, као да ће бити скорим сазван.

„Народ“ Суботићев престао је излазити, јер му остаде једва 100 претплатника. Ово је и опет један доказ небрижљивости нашега свијета.

ДАЛМАЦИЈА. — Намјесник далматински Ђенерал Родић авансвао је за фелдцајмајстера.

У Задру почео је ту скоро излазити нов политички лист „Земљак“, који је орган петорице посланика на царевинском вијећу. Управитељ му је И. Данилов, а уредник Јосип Тончић. Од како је почео излазити траје једнако борба између њега и „Н. Листа“. Сваки присваја себи, да је орган народне странке, а има људи, који мисле, да јој ни један ни други није поуздан заступник. Нећемо изрицати за сада још свога суда, али се бојимо, да не буде „од зла горе“.

РУСИЈА. — „Голос“ говорећи о експедицији руској, вели, да ће се Русија тек онда умирити, када Киву сасвијем покори, јер јој је то безусловно потребно.

„Москов. вјед.“ пишу, да добар одношај између Русије и Аустрије и Турске само онда може постојати, када се исте покажу справедљиве према Словенима у Турској. Ништа више не жели Русија, него да види словенске народе у Турској сретне и задовољене.

ЊЕМАЧКА. — Њемачка влада премјестила је свога заступника у Цариграду, барона Кајдела у Рим. Ова је вјест свакога изненадила, јер се зна да је Кајдел најважнији државник ъемачки и мислило се, да је Бизмарк послао њега у Цариград да паралише улив Ђенерала Игњатијева код високе порте. Премјештај овај узима се сада као да сада постоји искрено пријатељски одношај између Русије и Њемачке, а Кајдел да је у Риму потребан због скоре смрти папине.

Р А З Л И Ч Н О С Т И.

(Морнари — Зидари.) У Перу у Америци сада се гради једна жељезница, која се вере кроз врлети и прелази кроз многе бездне. Сад управо граде мост преко једног језовитог кланца да се ни један зидар није усудио поћи на рад. Другђе би сумњали но Американцај је окретан, за то узеше њеколико морнара научише их како треба да зидају и сад они дижу стубове под мост, који ће бити право чудо.

(Официри у војсци аустро-угарској по народностима.) По најновијем војничком попису часници војнички у Аустрији овако се дјеле: пољски говоре 2361 официра, чески 3991. румунски 679, српско-хрватски 2964, руски 481. Укупно славенских официра имаде 10,470 а мађарских само 2618. Славенског језика у војсци аустријској има 75 % мађарског 10 % а ъемачког и других језика 15 %.

(Једном паметан закон.) Народна скупштина у Француској издала је закон против пијанства, који овако гласи: Ко се год нађе пијан, платиће глобе 5 франака (тилар.) А ако се и по други пут нађе пијан, биће предат полицијском суду и овај ће га казнити са 6 до 700 франака или 6 до 70 дана затвора. Ко у три маха буде за пијанство кажњен, губи грађанска права. Овака иста казна чека и крчмаре, који би пијанима или малолетнима давали пића. Пијани ће на његов трошак бити однесен на најближе мјесто па тамо задржати се док се не отрезни. Закон се овај има прилепити по свима крчмама, а гдје би се нашао поцјепан, крчмар ће бити кажњен с 5 франака. У Црној Гори бар овакав закон није потребан. Опјанити се, највећа је срамота Црногорцу. И за то ће те ријетко виђети цјана човјека и при највећим скуповима и весељима.

(Први женски правник у Бечу.) 9. Феб. о. г. положила је Јованка Еврејинева, рускиња, докторат права у Лајпцигу, па тамошњем универзитету, и то положила је са одличним успјехом из свију предмета. Сад је изабрата за почасног члана бечког друштва за успитање женскиња и побожшања њиховог стања.

(Страшан земљотрес.) По вјестима из јужне Америке био је на Сан Салвадору страшан земљотрес, ушљед кога је погинуло 800 душа. Штета коју је тај земљотрес причинио прецјенила се на 12 милијуна долара.

(Колера.) И из Беча и из Пеште се јавља да се у тим варошима појављују случајеви колере. За сада зараза није још јака, али јој јака врућина иде на руку, те се бојати да се не распламти.

(Колико има Јевреја на земљи.) По новциј статистичким извјештајима на земљи их има 4—5 милијуна. Подељени су овако: 50,000 у Сирији и азијској Турској, 250,000 у европској Турској, 600,000 у Мароку и сјеверној Африци, 50—60,000 у источној Азији, 10,000 у Америци и на 3 милијуна у Јевропи, 13,000 у Ингleshкој, 1600 у Белгији, 850 у Шведској и Норвешкој, 6000 у Данској, 70,000 у Француској, 52,000 у Индерланду, 1,120,000 у Русији, 636,000 у Аустрији, 240,000 у Прајској, 175,000 у осталој Њемачкој и Италији.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

— У Биограду почео је излазити недавно нов политички лист „Браник.“ Уредник му је познати књижевник и омиљени pjesник наш (пјевца „Грахов-Лазар“) г. Стеван Вл. Каћански. Лист је самосталан и одважан борац за идеју народнога ослобођења. Свесрдно га препоручујемо читајућој публици.

— Уредништво „Истока“ у Биограду почело је као прилог издавати и забавни лист „Село.“ један пут на недељу на цијеломе табаку. Цијена ф. 6.

— Милан Ј. Данојловић покреће у Биограду лист за

„Страшни суд.“ Цр.
— Изашао је књ.
ња „Милорада П. Шап
за 20 ови. у биоградски

ПОЗИВ НА ПРЕПЛАТУ.

„Глас Црногорца“ стоји:
За Црну Гору и Аустро-Угарск.
на годину ф. 6.
на по године ф. 3.
За Србију: на годину ф. 7.
” ” по године ф. 3.
За Русију, Румунију и Турску:
на годину ф. 8.
За Америку: на годину ф. 10.

Претплата и рекламација нека се шиље право на Цетиње преко Котора АДМИНИСТРАЦИЈИ а само дописи и друга писма Уредништву. Молимо да се на то добро пази, јер од тога зависи уредност администрације.

На г. Петра Рамадановића, црногорског агента у Котору нека се више неатресују писма било за администрацију, било за уредништво „Гласа Црногорца“, јер ћемо их ми исто уредно добијати. Г. Рамадановићу пак захваљујемо најтоплије на његовом досадањем труду.

Претплатници „Црногорца“, који су платили више, него што су онај лист добили, добијаће „Глас Црногорца“, док им претплата тече.

Ону г. г. претплатнике, који нам што дугују, молимо, да нам се што прије одуже, а пошто ћемо и њима први број овога листа послати, молимо, да нам одмах претплату пошљу.

Могло би се догодити, да је администрација сада у први мах превидила којег претплатника У том случају нека опросте и нека одмах у отвореном писму рекламују, па ће им се лист уредно шиљати.

Неплаћена писма примамо само од наших редовнијех дописника.

За вријеме, кад „Црногорац“ није излазио, стигли су уредништву многи дописи. Њеки од њих већ су застарили, те их нећемо моћи употребити. Г. Г. дописници нека извине, а молимо их међутијем, да нам продуже дописивати. — Остали ће доћи на ред.

Уред. и Админ. „Гласа Црногорца.“

О Г Л А С.

ТАЈНЕ БОЛЕСТИ
и
ИНПОТЕНЦИЈУ
(Ослабљену мушку снагу),
лијечи темељно и јачи за сјајни и трајни успјех
ДР. МОРИЦ ХАНДЛЕР,
доктор медицине и хирургије, магистар бабичлука и очнијех болести.
Ординира сваки дан: од 11 с. до 1 с. прије подне и од 3 до 5 сат. по подне.
Станује у Пешти, Leopoldstadt, Palatin-gasse N.о 13, 1 stock N.о 14.
На писма с приложеном наградом одговара одмах.
На захтјевање прима бонике и у посебнијем часовима.
(20—12)

Њекијем претплатницима нијесу могли стићи листови за ову пошту, за то ћемо им послати идућом.